

BOSHLANG'ICH SINF MATEMATIKA DARSLARIDA INTEFAOL METODLARDAN FOYDALANISH

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19346917>

Toshmatova Urmonoy

QDPI Boshlang'ich ta'lim metodikasi kafedrasi katta o'qituvchisi

Annotasiya

Ushbu maqolada boshlang'ich sinflarda Innovatsion metodlar matematika fanini o'rganishda o'quvchilarning qiziqish va iste'dodlarini oshirishga yordam beradi. Ular matematikani qiziqarli va samarali tarzda o'rganishni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Bu esa o'quvchilarning matematikaga qiziqish va iste'dodlarini rivojlantiradi. Shuning uchun, matematika fanini boshlang'ich sinf o'quvchilar bilan ishlashda innovatsion metodlardan foydalanish juda muhimligi haqida yozilgan.

Аннотация

В данной статье рассматривается важность использования инновационных методов в обучении математике учащихся начальной школы. Они играют важную роль в обеспечении интересного и эффективного преподавания математики, что, в свою очередь, способствует развитию интереса и талантов учащихся к математике. Таким образом, утверждается, что использование инновационных методов в обучении математике учащихся начальной школы имеет большое значение.

Abstract

This article examines the importance of using innovative methods in teaching mathematics to elementary school students. These methods play a vital role in ensuring engaging and effective mathematics instruction, which, in turn, contributes to the development of students' interest and talent in mathematics. Therefore, it is argued that the use of innovative methods in teaching mathematics to elementary school students is of great importance.

Boshlang'ich sinf o'quvchilariga matematikani muvaffiqiyat bilan o'qitish uchun mehnat faoliyatini boshlovchi o'qituvchi matematika o'qitishning ishlab chiqilgan tizimini, ya'ni boshlang'ich sinflarda matematika o'qitish metodikasini egallagan bo'lishi va shu asosda mustaqil ravishda ijodiy ishga kirishishi kerak.

Innovatsion metodlar matematika fanini o'rganishda o'quvchilarning qiziqish va iste'dodlarini oshirishga yordam beradi. Ular matematikani qiziqarli va samarali tarzda o'rganishni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Bu esa o'quvchilarning matematikaga qiziqish va iste'dodlarini rivojlantiradi. Shuning uchun, matematika fanini boshlang'ich sinf o'quvchilar bilan ishlashda innovatsion metodlardan foydalanish juda muhimdir. Quyida matematika fanini o'qitishda tavsifiya etiladigan ba'zi interfaol usullar va oyinlardan misollar keltiramiz

Matematik atamalar o'yini. Bu o'yinda ham bir necha kishi ishtirok etishi mumkin. O'quvchilar bir qator bo'lib turishadi va navbat bilan har biri matematik atama ayti-shadi. Bunda bir o'quvchi aytgan atamani boshqa o'quvchi aytib qo'ysa, u o'yinni tark etadi. Agar atamani bilmay 5 soniya to'xtab qolsa ham o'yinni tark etadi. O'yin bitta g'olib qolguncha davom ettiriladi. Masalan: son, kesma, nur, modul, bo'lish, ko'paytirish. O'yin orqali o'quvchilarni topqirlik, sezgirlik, hozirjavoblikka o'rgatiladi. Kim chaqqon o'yini. Guruh ikkiga bo'linib, har bir guruhdan bittadan o'quvchi doska oldiga chiqariladi. Bir o'quvchi fanga tegishli atamani o'zining maydoniga yozadi. Keyingi o'quvchi oldingi o'quvchi yozmagan qo'shimcha atamani ishlatadi. O'yin shu tariqa davom etadi, adashgan o'quvchi o'yindan chiqadi

Erkin fikrlovchi, ijodkor xalqimiz g'oyalariga sodiq bo'lgan barkamol shaxsni tarbiyalash umumiy o'rta ta'lim muassasalarida ta'lim samaradorligini oshirish bilan uzviy bog'liq. Shu nuqtai nazardan qaraganda fanlararo aloqadorlik qonuniyatlarining yaratilishi, aloqadorlik tizimining tarkib topishi boshlang'ich ta'limda istiqbolli vazifalarni amalga oshirishni ta'minlaydi. Matematikaning boshlang'ich sinflarda o'rgatilayotgan boshqa o'quv fanlari bilan o'zaro aloqadorligi hamda ushbu fanlararo aloqadorlik jihatlarini aniqlash, boshlang'ich sinf o'quvchilarida mustaqil faollikni, fikrlashni shakllantirishda fanlararo aloqadorlik mexanizmidan foydalanish muhim ahamiyatga ega. Matematikadan tasavvur va bilimlarni o'zlashtirgan holda bosha fanlar bilan o'zaro aloqadorlik komponentlari qo'llanilganda, ko'nikma va malakalarni shakllantirish hamda nazariya va amaliyot uyg'unligi asosida ta'lim- tarbiya jarayonini nazariy metodologik va didaktik jihatdan ta'minlash, zamonaviy pedagogik, kompyuter, axborot texnologiyalarini o'zlashtirish va amalda qo'llash ijobiy natijalarni beradi.

Qadimda Sharq allomalari ham o'z ilmiy meroslarida ta'limda matematikaning ahamiyati haqida noyob fikrlarni bayon etishgan. Jumladan, Sharqning buyuk allomasi Al- Kindiy o'zining asarlarida "Matematik bilimlarni o'rganish orqali insonning yoshlikdan axloqiy fazilatlarini rivojlantiriladi",- deb t

a`kidlagan edi. Boshlang`ich sinfda matematika bolalarning ongi, nutqi va savodxonligi rivojlanishiga yordam beradi. Matematika darslarida o`quvchilar yakka holda, juft- juft va guruhlarda ta`lim oladilar va tarbiyalanadilar. Ushbu jarayonda o`quvchilar matematikadan dastlabki boshlang`ich bilimlarni egallaydilar. Bu bilimlarni egallash bolalarda hayotiy tasavvurlarini va fikrlashning mantiqiy tuzilishlarini shakllantirishga yo`naltirilgan bo`ladi. Boshlang`ich sinf o`quvchilariga matematikani muvaffaqiyat bilan o`qitish o`qituvchidan nafaqat uslubiy mahoratni, balki matematik tushunchalar talab etadi. Shuning uchun o`qituvchi o`quvchilarda matematika faniga bo`lgan qiziqishini yanada oshirish uchun turli xil o`yinlar, mantiqiy misol-masalalar, qiziqarli boshqotirmalar yechishga o`rgatishi kerak. Matematik o`yinlarning fanlar bilan bog`liqligi ham bola tarbiyasi uchun muhim ahamiyatga ega

“Sonli maqollar” o`yini orqali o`quvchilar maqoldagi raqamlarni topadi va sonlarni so`zlarga qo`shib o`qishni o`rganadi, maqoldagi sonlar yig`indisini topishga harakat qiladi

-Sanamay 8 dema!

8

-1 yil tut ekan kishi, 100 yil gavhar teradi. $1+100=101$

-1 mayizni 40 kishi bo`lib yebdi. $1+40=41$

-7 o`lchab 1 kes. $7+1=8$

-Bilagi zo`r - 1ni yiqitar, bilimi zo`r 1000 ni $1+1000=1001$

7 ovlon tugal bo`lsa, tepadagin uhdidir. $6+7=13$

-1 tup tok eksang, 1 tup tol ek. $1+1=2$

-Ko`p og`iz 1 bo`lsa 1 og`iz yengilar. $1+1=2$

-1 kun tuz ichgan joyingga 40 kun salom ber. $1+40=41$

-1 niki 1000 ga, 1000 niki tumanga. $1000+1000=2000$

-1 kattaning gapiga kir, 1 kichikning. $1+1=2$

-1 tomchi suv chumoliga daryo bo`lur ko`rinibdi. 1

-1 ko`rgan tanish, 2 ko`rgan qarindosh. $1+2=3$

-1 tariqdan bo`tqa bo`lmas. 1

-1 yigitga 70 hunar ham oz. $1+70=71$

- Yetimning haqqi 7 daryoni quritadi. 7

-Bola 7 ga kirguncha, yerdan 70 tayoq yer. $7+70=77$

Xulosa qilib aytganda yuqoridagi kabi “O`ylab-o`yna, o`ynab-o`ylaydigan” qiziqarli o`yinlar bolaning yanada fanga bo`lgan qiziqishini oshiradi, mustaqil fikrlashga undaydi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

- 1.M.Jumayev, Z.Tadjiyeva. Boshlang'ich sinflarda matematika o'qitish metodikasi. Toshkent. 2005
2. Matematika o'qitish metodikasi. S. Alixonov. Toshkent. "Cho'lpon" 2011.
3. "Matematika va informatika o'qitish metodikasi" fanidan o'quv-metodik majmua. J.O'Muxammadiyev. Toshkent. 2019.
4. 4. Levenberg L.Sh. va boshqalar. — Бошланғич синфларда математика ўқитиш методикаси Тошкент — ўқитувчи
5. 5. Bikbaeva N.U. va boshqalar. — Бошланғич синфларда математика ўқитиш методикаси Тошкент — ўқитувчи 1996 йил.
6. Urmonoy Toshmatova. Boshlang'ich sinflarda mantiqiy masalalarni hayotga tatbiq etish.. Til va adabiyot Ilmiy-metodik jurnal 2024yil 17-son
7. Urmonoy Toshmatova Boshlang'ich sinflarda masalalarni yechishga o'rgatishda mantiqiy fikrlashni rivojlantirish *University Research Base*, 198–200. Retrieved from <https://scholar.kokanduni.uz/index.php/rb/article/view/635> 2024
8. Ubaydullayevna, N. S. (2025). Description of the term concept in linguistic and cognitive science. *American journal of multidisciplinary bulletin*, 3(8), 184-190.
9. Yigitaliyeva Sh.I. Mamirovna, XK (2025). Lingvistik va kontseptual dunyoqarash. *Amerika ta'lim va o'qitish jurnali*, 3 (10), 792-796.
10. Isog'aliyevna, YS (2024). "Yaxshilik" tushunchasining aksiologik xususiyatlari. *Xalqaro ta'lim, ijtimoiy fanlar va gumanitar fanlar jurnali*, 12 (4), 1163-1167.
11. Dildora, B., & Shohsanam, Y. (2025). Sodda nutq tadqiqotlarida yangi yondashuvlar. *Fars Xalqaro ta'lim, ijtimoiy fanlar va gumanitar fanlar jurnali*, 13 (5), 634-638.